

AFET VE ACİL DURUM PSİKOLOJİSİ

*Afetlerin Yetişkinler Üzerindeki
Psikososyal Etkileri*

Yrd.Doç.Dr. Özgür GÜLDÜ

Kaynak: İkizer, G. ve Gül, E. (2017). Afetlerin Yetişkinler Üzerindeki Psikososyal Etkileri. Türkiye Klinikleri Journal of Psychology- Special Topics, 2(3), 172-179.

Afetlerin Psikososyal Etkileri

- Afetler yetişkin bireyleri farklı şekilde etkileyebilmektedir. Bu tür krizler durumları birey için önemli ve yakın kişilerin;
  - Bireyin kendisinin ve yakınlarının hayatı ve geleceği üzerindeki kontrol hissini,
  - güvenlik hissini, umut ve girişimin,
  - benlik saygısının,
  - mülklerinin ve geçim yollarının kaybına neden olabilmektedir.

Afetlerin Psikososyal Etkileri

- Afetler ile ilgili alan yazında afetlerden olumsuz etkilenme eğilimindeki çeşitli risk gruplarından bahsedilmektedir.
- **Çeşitli yaş grupları, kültürel ve etnik gruplar, sosyoekonomik gruplar, şiddetli ve süreğen ruhsal bozukluklara sahip bireyler ve afet bölgesinde çalışanlar** (örn., acil durum ekipleri) olası risk grupları olarak kabul edilmektedir.

Afetlerin Psikososyal Etkileri

- Risk grupları ile ilgili olarak, afetler sonrası her grubun kendi özelliğine bağlı belirli zorluklar meydana gelebildiği bilinmektedir.
- Kadınların, erkeklerin, çocukların, yaşlıların, fiziksel engeli olanların farklı gereksinimleri olabilmektedir.

Afetlerin Psikososyal Etkileri

- Afet sonrası toparlanma ile ilgili olarak dört aşamanın varlığından bahsedilmektedir.
- Bunlar **temel olarak kurtarma/kahramanlık, balayı, ara ve iyileşme/toparlanma** dönemleridir.

Afetlerin Psikososyal Etkileri

- **Temel olarak kurtarma/kahramanlık dönemi**, afetin gerçekleştiği anda başlar ve afetten hemen sonraki dönemi içermektedir. Bu aşamada yas gibi güçlü duygular görülebilse de, baskın olan özgeci duygulardır.

Afetlerin Psikososyal Etkileri

- **Balayı Dönemi**, afetten birkaç gün sonrası ile yaklaşık üç ila altı ay arasındaki dönemdir. Bu dönemin uzunluğu afetin türüne göre değişmektedir.
- Balayı aşamasında, hayatta kalanlar ve yakınları hayatta kaldıkları için rahatlama hissetmektedirler.

Afetlerin Psikososyal Etkileri

- **Ara Dönem**, yalnızlık, terk edilmişlik, öfkenin ortaya çıkmaya başladığı dönemdir.
- Afetten birkaç ay sonra başlar ve bir hatta iki yıl sonrasına kadar sürer.
- Bireyler toplumdaki uzayan toparlanma çabaları, çoğu zaman yerine getirilmeyen vaatler ya da yetersiz destek nedeniyle zorluklar yaşamaya başlamaktadır.

Afetlerin Psikososyal Etkileri

- **İyileşme/Toparlanma Dönemi** en uzun dönemdir.
- Afetten sonra yıllar boyu sürebilmektedir.
- Bireyler kendi sorunlarına odaklanmaya başlayarak yaşamlarını yeniden kurmaya çabalamaktadırlar ve sorumluluğu üzerine almaktadır.